

Lektury
dostępne

Władysław Bełza

Katechizm polskiego dziecka

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki
Wykonawca: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej

Władysław Bełza

Katechizm
polskiego dziecka

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki

Władysław Bełza Katechizm polskiego dziecka

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszających, słabosłyszających, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Opracowano na podstawie
Władysław Bełza, Katechizm polskiego dziecka

Wykonawca materiałów ćwiczeniowych
Uniwersytet Warszawski
Wydział Polonistyki
Pracownia Lingwistyki Migowej
ul. Krakowski Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa

Autorzy

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak (karty pracy, scenariusze komiksowe)
Katarzyna Cichocka-Segiet (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)
Sylwia Łozińska, Piotr Mostowski (teksty łatwe do czytania – ETR)
Małgorzata Skuza (karty pracy, scenariusze komiksowe)
Krystyna Ziątek (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Redakcja merytoryczna
Paweł Rutkowski
Piotr Mostowski

Kierownik zespołu
Paweł Rutkowski

Redakcja językowa
i konsultacje merytoryczne
Emilia Danowska-Florczyk

Eksperci wskazani
przez Ministra Edukacji i Nauki
Justyna Kowal
Agnieszka Pilch

Projekt graficzny i logotypu,
skład i łamanie
Łukasz Kamieniak

Ilustracje
Zuzanna Szyszak

Rok opracowania
2021

Aplikacja komputerowa
Mariusz Ołownia

ISBN
978-83-67331-07-4

The Picture Communication Symbols ©1981–2021 by Tobii Dynavox. All Rights Reserved Worldwide. Used with permission. Boardmaker® is a trademark of Tobii Dynavox.

Spis treści

Wstęp.....	4
Tekst oryginalny.....	8
Tekst łatwy do czytania (ETR).....	10
Komiks.....	13
Karty pracy.....	15
Tablice komunikacyjne PCS.....	24
Karty pracy PCS.....	28

Wstęp

Szanowni Państwo,

przekazujemy Państwu materiały ćwiczeniowe do lektur szkolnych opracowane z myślą o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby ułatwić one pracę zarówno dzieciom, do których są kierowane, jak i nauczycielom. W pierwszej części niniejszego wstępu omówiliśmy wszystkie elementy, które składają się na pakiet materiałów ćwiczeniowych; w drugiej zwróciliśmy uwagę na to, o czym warto pamiętać w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami mającymi trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym uczniami niesłyszącymi, słabosłyszącymi, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją.

Barierę w pracy z tekstami lektur może stanowić w szczególności język utworów zawierający archaizmy i słownictwo rzadko obecne w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. Problemem bywa też sam charakter utworów. Pełny odbiór literatury pięknej (zwłaszcza dzieł poetyckich) wymaga od czytelnika znajomości konwencji tekstu literackiego i odpowiednio rozwiniętych kompetencji poznawczych. Trudności w komunikowaniu się powodują, że wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest pozbawionych możliwości obcowania z kanonem literatury polskiej, a tym samym z dużym fragmentem kultury narodowej.

Teksty literackie wybrane z listy lektur podstawy programowej zostały wzbogacone materiałami ćwiczeniowymi i opracowane tak, aby udostępnić ich treść uczniom ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi. Do każdego utworu powstał pakiet materiałów ćwiczeniowych, który składa się z:

- aplikacji multimedialnej z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM),
- tekstu łatwego do czytania (ETR),
- opracowania graficznego w formie komiksu,
- kart pracy,
- tablic komunikacyjnych Picture Communication Symbols (PCS),
- kart pracy PCS.

Tak zróżnicowany zestaw materiałów pozwala na wybór tych, które najlepiej odpowiadają potrzebom ucznia, a tym samym umożliwiają zindywidualizowanie procesu nauczania.

Wszystkie materiały zostały przygotowane z uwzględnieniem ministerialnych *Wytycznych do uniwersalnego projektowania graficznego podręczników* oraz *Wytycznych edytorskich i językowych do opracowania podręczników*.

Aplikacja multimedialna z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM)

W aplikacji znajduje się cały pakiet materiałów ćwiczeniowych. Oprócz podstawowej funkcji wyświetlania poszczególnych stron aplikacja daje możliwość ich powiększania/pomniejszania – tak, aby skupić uwagę ucznia na wybranym elemencie.

Najważniejszą częścią aplikacji jest jednak tłumaczenie tekstu lektury na polski język migowy. Do poszczególnych fragmentów tekstu można wyświetlić film w PJM. Okno odtwarzacza można zmniejszyć i dowolnie umiejscowić na ekranie. Dzięki temu możliwe jest jednoczesne śledzenie tekstu i tłumaczenia. Wszystkie filmy są dodatkowo dostępne z poziomu eksploratora plików.

Aplikacja działa na systemach z rodziny Windows, Linux i macOS.

Tekst łatwy do czytania (ETR)

Tekst łatwy do czytania (ETR) został opracowany zgodnie z wytycznymi *IFLA Guidelines for easy-to-read materials* oraz publikacją *Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia*. Jego zadaniem jest przybliżenie treści lektury odbiorcom, którzy z różnych powodów nie są w stanie przeczytać ze zrozumieniem oryginalnego tekstu. Będą to przede wszystkim uczniowie z afazją oraz niepełnosprawnością intelektualną, choć tekst łatwy do czytania może być pomocny dla każdego dziecka, dla którego barierą jest język utworu oraz nadmiar treści. Zmiany wprowadzone w wersji ETR dotyczą dwóch warstw: językowej oraz treściowej.

Warstwa językowa została zmodyfikowana pod względem leksyki oraz składni – zastosowano wyrazy o wysokiej frekwencji, łatwe do zrozumienia, a informacje zapisano głównie w postaci zdań prostych ułożonych zgodnie z następującą zasadą: 1 linia tekstu = 1 zdanie. Z fabuły lektury usunięto wątki poboczne, a w dłuższych tekstach dodatkowo zastosowano śródtytuły.

Opracowanie graficzne w formie komiksu

Graficzne opracowanie lektury w formie komiksu ma za zadanie przybliżyć uczniom treść utworu. Komiks ożywia i uatrakcyjnia tekst. Często literacka forma dzieła i wielowarstwowość znaczeniowa utrudniają uczniom odczytanie i zrozumienie treści. Do zaproponowanych ilustracji nauczyciel może odwoływać się podczas pracy z tekstem – wykorzystując zarówno całość komiksu, jak i jego wybrane elementy. Dla uczniów jest to pomoc w wizualnym odtworzeniu fabuły utworu, a także jej zapamiętaniu. Dla niektórych zaś krótkie teksty w kadrach są jedyną formą kontaktu z lekturą.

Karty pracy

Karty pracy mają za zadanie utrwalić i podsumować informacje o treści lektury. Ponadto zachęcają ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań i sprawdzenia swojej wiedzy. Przygotowane propozycje mogą okazać się pomocne zarówno podczas omawiania treści lektur w czasie zajęć szkolnych, jak i w pracy samodzielnej ucznia.

Tablice komunikacyjne PCS

Tablice komunikacyjne PCS są przeznaczone dla uczniów niemówiących, posługujących się alternatywną i/lub wspomagającą komunikacją. Uczniowie ci mają zwykle osobiste pomoce do komunikacji w formie tzw. książek do komunikacji (skoroszytów z piktogramami) lub pomocy elektronicznych na tabletach lub laptopach. Tablice do każdej lektury zawierają symbole związane z tekstem, głównie rzeczowniki, czasowniki i określenia. Tablice umożliwiają osobie niemówiącej opowiadanie treści lektury, odpowiadanie na pytania nauczyciela, uczestniczenie w rozmowie na temat lektury, ułatwiają również rozumienie treści utworu. W rozmowie na temat lektury może – i powinna – być wykorzystywana również osobista książka komunikacyjna ucznia, która zawiera m.in. zaimki, przyimki, przydatne liczby i litery.

Karty pracy PCS

Karty pracy PCS zostały opracowane przede wszystkim dla uczniów niemówiących, użytkowników wspomagających i alternatywnych metod komunikacji. Karty pracy PCS mają na celu sprawdzenie tego, czy uczeń zrozumiał treść lektury oraz jak wiele wiadomości zapamiętał. Pozwalają także na rozwijanie i utrwalanie nowego słownictwa. Wszystkie polecenia oraz pytania zostały zapisane za pomocą słów oraz znaków systemu PCS. Uczeń może próbować odczytać treść poleceń sam lub z pomocą nauczyciela. Jeśli to nauczyciel będzie czytał treść, to zalecane jest, by kolejno wskazywał uczniowi odczytywane znaki. Karty pracy zawierają takie zadania, w których należy wskazać i zaznaczyć właściwą odpowiedź, wybrać ją spośród podanych i zaznaczyć lub wyciąć, oraz takie, które polegają na samodzielnym sformułowaniu odpowiedzi za pomocą tablic komunikacyjnych PCS opracowanych do każdej lektury i/lub z pomocą książki/narzędzia do komunikacji. W tego typu zadaniach nauczyciel może zapisać odpowiedź ucznia sam lub np. wydrukować tablicę komunikacyjną PCS w dwóch egzemplarzach i z drugiej wyciąć do przyklejenia znaki wybrane przez ucznia w odpowiedzi na zadane pytanie. W kartach pracy PCS oraz tablicach komunikacyjnych PCS użyte zostały te same znaki oddające poszczególne znaczenia danych wyrazów. Jednocześnie w kartach pracy zastosowano określone strategie językowe – strzałki stanowiące określenie czasu na górze, z lewej strony symbolu o znaczeniu czasownikowym, dla wyrażenia czasu przeszłego lub przyszłego,

pomniejszony symbol ‘ty’, także z lewej górnej strony znaku oznaczającego czynność w poleceniach — zdaniach rozkaznikowych. Dla zwiększenia czytelności zadań poszczególne fragmenty można wycinać i w toku odpowiadania na pytania ponownie przyklejać potrzebne elementy.

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak
Katarzyna Cichocka-Segiet
Emilia Danowska-Florczyk
Piotr Mostowski
Paweł Rutkowski
Małgorzata Skuza
Krystyna Ziątek

Władysław Bełza

Katechizm polskiego dziecka

Katechizm polskiego dziecka

- Kto ty jesteś?
 - Polak mały.
- Jaki znak twój?
 - Orzeł biały.
- Gdzie ty mieszkasz?
 - Między swemi.
- W jakim kraju?
 - W polskiej ziemi.
- Czym ta ziemia?
 - Mą Ojczyzną.
- Czym zdobyta?
 - Krwią i blizną.
- Czy ją kochasz?
 - Kocham szczerze.
- A w co wierzysz?
 - W Polskę wierzę.
- Coś ty dla niej?
 - Wdzięczne dziecię.
- Coś jej winien?
 - Oddać życie.

Zmiana pierwszej strofki dla dziewczynek:

- Kto ty jesteś?
 - Polka mała.
- Jaki znak twój?
 - Lilia biała.
 - itd.

Władysław Bełza

Katechizm polskiego dziecka

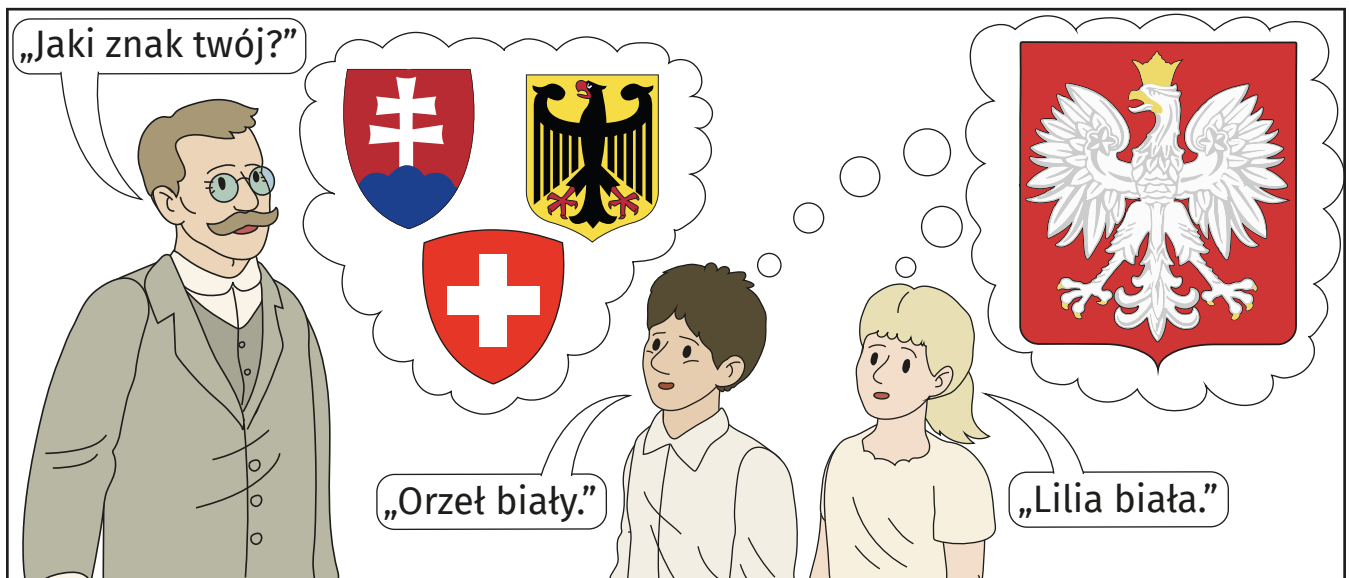
Autor wiersza rozmawia z małym chłopcem:

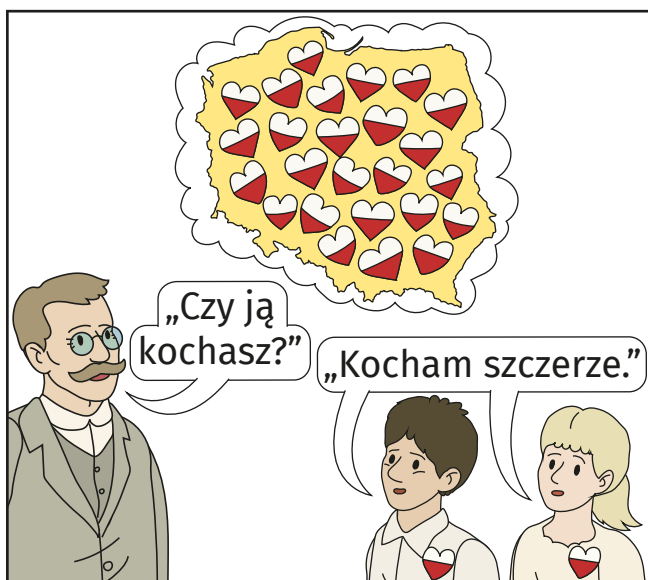
- Kim jesteś?
- Jestem małym Polakiem.
- Jaki jest twój znak?
- Biały orzeł.
- Gdzie ty mieszkasz?
- Mieszkam między innymi Polakami.
- W jakim kraju mieszkasz?
- W Polsce.
- Czym jest dla ciebie Polska?
- To jest moja ojczyzna.
- Jak Polska stała się wolna?
- Ludzie musieli cierpieć i walczyć,
żeby Polska była wolna.
- Czy kochasz Polskę?
- Tak, bardzo kocham.
- W co wierzysz?
- Wierzę w Polskę.
- Kim jesteś dla Polski?
- Jestem jej dzieckiem.
- Co możesz zrobić dla Polski?
- Mogę poświęcić jej życie.

Autor wiersza rozmawia z małą dziewczynką:

- Kim jesteś?
- Jestem małą Polką.
- Jaki jest twój znak?
- Biała lilia.
- Gdzie mieszkasz?
- Mieszkam między innymi Polakami.
- W jakim kraju mieszkasz?
- W Polsce.
- Czym jest dla ciebie Polska?
- To jest moja ojczyzna.
- Jak Polska stała się wolna?
- Ludzie musieli cierpieć i walczyć,
żeby Polska była wolna.
- Czy kochasz Polskę?
- Tak, bardzo Kocham.
- W co wierzysz?
- Wierzę w Polskę.
- Kim jesteś dla Polski?
- Jestem jej dzieckiem.
- Co możesz zrobić dla Polski?
- Mogę poświęcić jej życie.

1. Przeczytaj życiorys pisarza.

Władysław Bełza

Życiorys Władysława Bełzy

Władysław Bełza był polskim poetą patriotycznym. Napisał wiele wierszy dla dzieci. Był działaczem kulturalnym i oświatowym.

Urodził się 17 października 1847 roku w Warszawie. Zmarł 29 stycznia 1913 roku we Lwowie.

Władysław Bełza uczył się w gimnazjum w Warszawie i szkole oficerskiej w Kazaniu.

Studiował w Szkole Głównej w Warszawie.

Pierwszy jego wiersz „Deszczyk wiosenny” został wydrukowany w 1863 roku. W 1867 roku ukazał się pierwszy tomik wierszy „Podarek dla grzecznych dzieci”. W 1869 roku wydał książeczkę „Abecadnik w wierszykach dla polskich dzieci”, a następnie „Upominek dla młodzi polskiej na pamiątkę trzechsetnej rocznicy Unii Lubelskiej”. W roku 1900 we Lwowie został wydany „Katechizm dziecka polskiego”.

Mieszkał we Lwowie, Wenecji, Padwie, Zurychu, Paryżu i Poznaniu. W 1871 roku musiał wyjechać z Poznania, ponieważ występował przeciw germanizacji ludności Wielkopolski i Śląska. Wyjechał do Pragi, a potem do Lwowa, gdzie mieszkał do śmierci. Pracował w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich i zajmował się wydawaniem polskich książek i podręczników szkolnych.

2. Wpisz do tabelki brakujące informacje.

Imię i nazwisko
Data i miejsce urodzenia
Data i miejsce śmierci
Kim był?
Najważniejsze utwory (zbiory utworów)

1. Przeczytaj informacje o zbiorze.

Katechizmy to podręczniki, w których zapisano najważniejsze prawdy wiary i obyczajów, często w pytaniach i odpowiedziach, np. Katechizm Kościoła katolickiego.

„Katechizm dziecka polskiego” to zbiór wierszy, których autorem jest Władysław Bełza. Zbiór składa się z 14 krótkich wierszy o charakterze patriotycznym, napisanych specjalnie dla dzieci.

Pierwszy raz został wydany w roku 1900 we Lwowie. Łatwe do zapamiętania rymowanki nawiązują do polskiej tradycji i polskich wartości.

2. W dostępnych źródłach znajdź tytuły wierszy ze zbioru. Wpisz brakujące tytuły.

– *Katechizm polskiego dziecka*

–

– *O celu Polaka*

– *Cnoty kardynalne*

–

– *Disce puer*

–

–

–

– *Modlitwa polskiego dziewczęcia*

– *Do polskiego chłopięcia*

1. Dokończ zdania.

Autorem wiersza jest

Wiersz jest częścią zbioru

Wiersz składa się z i

Na pytania autora odpowiada

2. Ułóż we właściwej kolejności pytania z wiersza. Dopisz odpowiedzi. Zdania możesz wyciąć i ułożyć w poprawnej kolejności przed sobą.

	Kto ty jesteś?
	Czym zdobyta?
	W jakim kraju?
	A w co wierzysz?
	Gdzie ty mieszkasz?
	Czym ta ziemia?
	Czy ją kochasz?
	Coś ty dla niej?
	Jaki znak twój?
	Coś jej winien?

3. Odpowiedz na pytania. Zastanów się lub poszukaj informacji w dostępnych źródłach.

Jakie są polskie barwy narodowe?

.....

Jak wygląda godło Polski?

.....

Na jakim kontynencie leży Polska?

.....

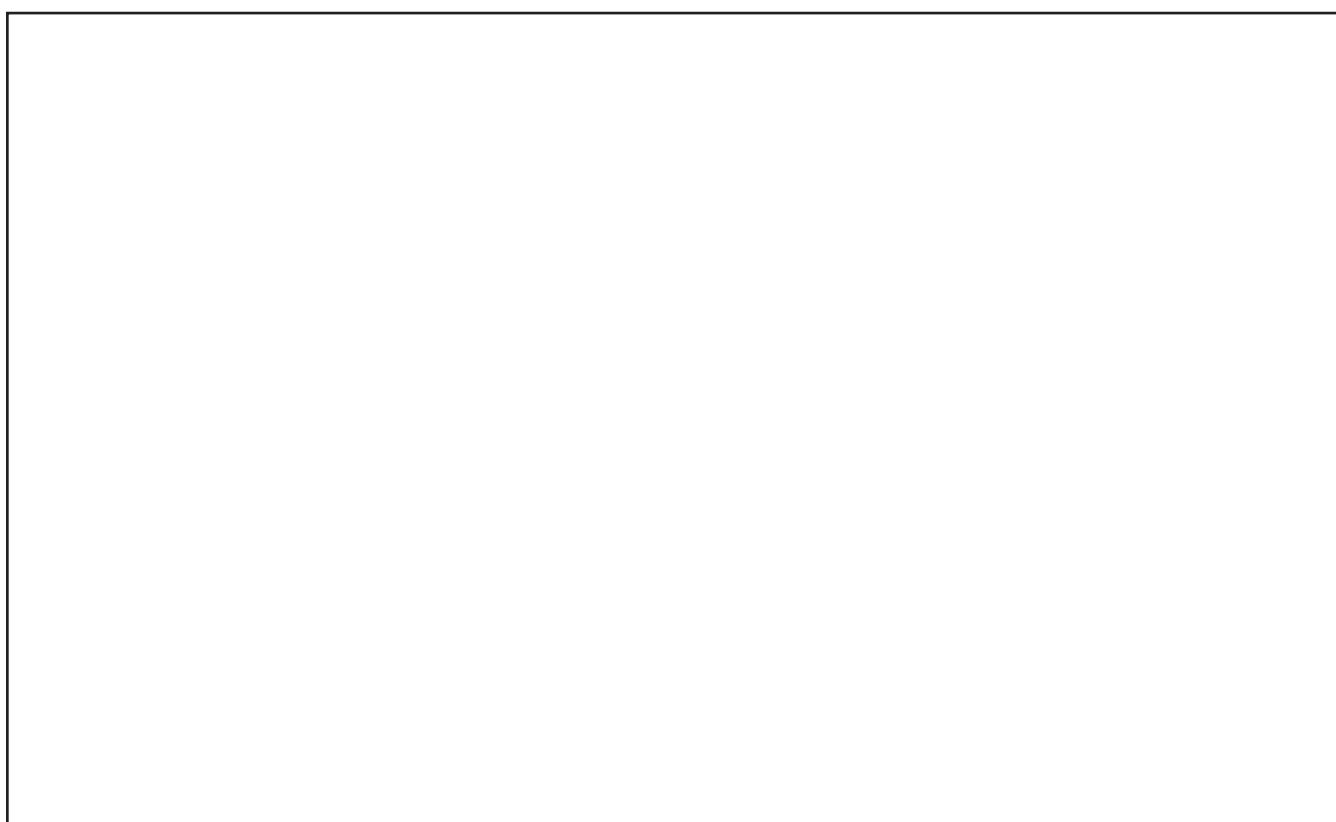
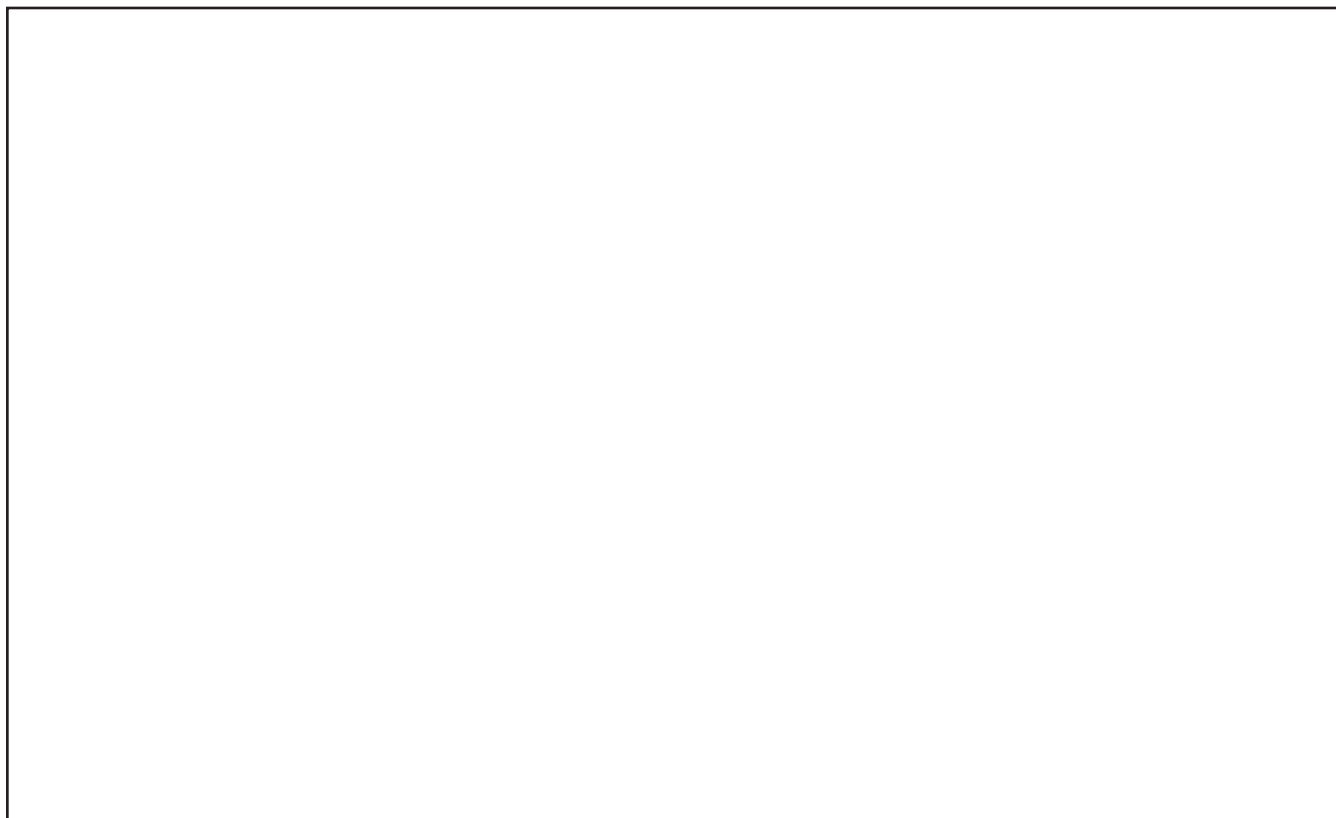
Czy Polska zawsze była na mapie Europy? Jeśli nie, to jak długo jej nie było i dlaczego?

.....

Czy mapa Polski zawsze wyglądała tak jak teraz?

.....

4. Wklej współczesną mapę Polski i historyczną z dowolnego roku.

5. Przeczytaj uważnie tabelkę, dopisz końcówki wyrazów. Uzupełnij zdania wyrazami w odpowiedniej formie.

– kto? co? (to jest)	Polska	Polak	Polka
– kogo? czego? (nie ma)	Polski	Polak.....	Polk.....
– komu? czemu? (się przyglądam)	Polsce	Polak.....	Pol.....
– z kim? z czym? (idę, żyję)	Polską	Polak.....	Polk.....
– o kim? o czym? (myślę)	o Polsce	Polak.....	Pol.....
– o!	Polsko!	Polak.....	Polk.....

Kiedyś na mapie Europy nie było

Moja Ojczyzna to

W czasie wojny ludzie marzyli o wolnej

Janek leciał samolotem i przyglądał się

Myślał : „O, jaka jesteś piękna!”

Moje życie związane jest z

W Polsce mieszkają Polacy. Mężczyzna to Polak. Kobieta to Polka.

Ja jestem Pani Ania jest,

a pan Tomek jest Czytałam o,

który zdobył medal, i o, która otrzymała nagrodę.

Widziałam, który trzymał flagę, i,

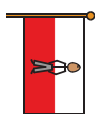
która niosła kwiaty.

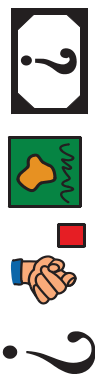
Kto ty jesteś?

Polak maty.

Jaki znak twój?

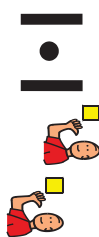
Orzeł biały.

Gdzie ty mieszkasz?

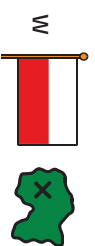
Między śwemi.

W jakim kraju?

W polskiej ziemi.

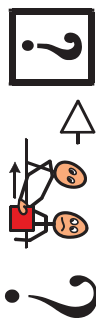
Czym ta ziemia?

Mą Ojczyzną.

Czym zdobyta?

Krwią i bliźną.

Czy ją kochasz?

Kocham szczerze.

A w co wierzysz?

a w

W Polskę wierzę.

w

Coś ty dla niej?

Wdzięczne dziecię.

Coś jej winien?

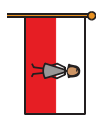
Oddać życie.

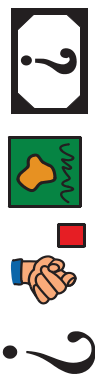
Kto ty jesteś?

Polka mała.

Jaki znak twój?

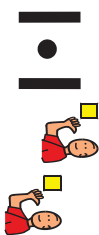
Lilia biała.

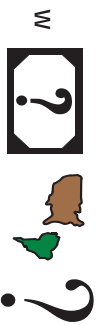
Gdzie ty mieszkasz?

Między świami.

W jakim kraju?

W polskiej ziemi.

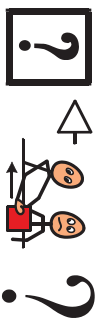
Czym ta ziemia?

Mą Ojczyzną.

Czym zdobyta?

Krwią i blizną.

Czy ją kochasz?

Kocham szczerze.

A w co wierzysz?

a w

W Polskę wierzę.

w

Coś ty dla niej?

Wdzięczne dziecię.

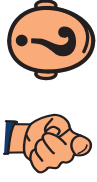
Coś jej winna?

Oddać życie.

Zadanie 1: Dopasuj i przyklej.

Kto ty jesteś?

Jaki znak twój?

Gdzie ty mieszkasz?

W jakim kraju?

Czym ta ziemia?

Czym zdobyta?

Czy ją kochasz?

A w co wierzysz?

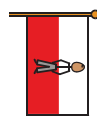
a w

Coś ty dla niej?

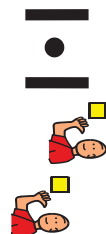
Coś jej winien?

Polak maty.

Między swemi.

Mą Ojczyzną.

Kocham szczerze.

Wdzięczne dziecię.

Orzeł biały.

W polskiej ziemi.

Krwią i bliźną.

W Polskę wierzę.

Oddać życie.

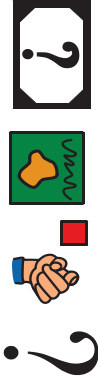
Zadanie 2: Dopasuj i przyklej.

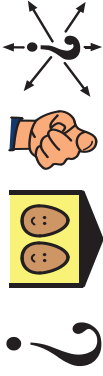
Kto ty jesteś?

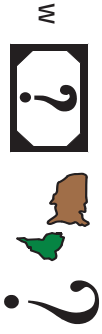
Jaki znak twój?

Gdzie ty mieszkasz?

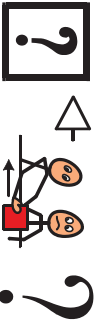
W jakim kraju?

Czym ta ziemia?

Czym zdobyta?

Czy ją kochasz?

A w co wierzysz?

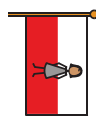
a w

Coś ty dla niej?

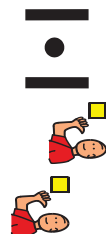
Coś jej winna?

Polka mała.

Między swemii.

Mą Ojczyzną.

Kocham szczerze.

Wdzięczne dziecień.

Lilia biała.

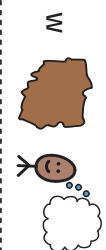
W polskiej ziemi.

Krwiań i bliźnią.

W Polskę wierzę.

Oddać życie.

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne
